

KÖNYVTÁRI INTÉZET

2020.

Járványügyi körkép a könyvtárügy tükrében

**Készítették Bódog András és Szabó Piroska, a Könyvtártudományi Szakkönyvtár munkatársai,
Murányi Lajos önkéntes munkatárs közreműködésével.**

Tartalom

Előszó:.....	1
Eddig vizsgált földrajzi területek:	1
Jellemző járványügyi korlátozások:	2
Távoli elérésű szolgáltatások:.....	3
A lakosság és a könyvtárszakma tájékoztatása:	3
#maradj otthon! – online szolgáltatások:.....	5
Kreatív, egyedi online tevékeny könyvtárosok:	7
Összegzés	8
További információ:	9

Előszó:

A könyvtárak járványügyi intézkedéseinek összevetésénél fontos felhívni a figyelmet a különböző könyvtári rendszerek közötti jelentős különbségekre, különös tekintettel a Nyugat- (Németország, Franciaország) és Dél-Európában (Olaszország) jellemző decentralizált könyvtári rendszerre, így csak egyes, a könyvtárakra általánosan jellemző funkciók (nyitvatartás, szolgáltatások) szerint érdemes a hasonlóságokat és a különbségeket vizsgálni. Pontos szám adatok a jelen helyzet vizsgálatához külföldről nem elérhetők, a távszolgáltatások igénybevételének számszerű vizsgálatára minden bizonnyal a járvány elmúltával fog sor kerülni, ha mindezen szolgáltatások használatának mérése megoldott. További fontos adalék, hogy nem állt módunkban rendszerszintű összehasonlító elemzést végezni az egyes könyvtári rendszerekről – az információgyűjtés vezérfonalát az egyes könyvtárak és könyvtárszakmai szervezetek honlapjain megtekinthető COVID-19 tájékoztatók képezték, így az alább olvasható megállapítások néhány, az adott ország könyvtárügye szempontjából meghatározó intézmény, szervezet gyakorlata alapján levont következtetések.

Eddig vizsgált földrajzi területek:

- Olaszország (Bergamo megye) (Szabó Piroska gyűjtése)
- Angolszász országok: Egyesült Királyságból egyedi példák és a könyvtárszakmai szervek tájékoztatója, az Egyesült Államokban egyedi példák és közös járványügyi jellemzők gyűjtése (Fazokas Eszter és Bódog András gyűjtése)

- Franciaország (párizsi könyvtárak és a francia könyvtárosegyesület ajánlásai) (Szabó Piroska gyűjtése)
- Németország (Murányi Lajos gyűjtése)

Jellemző járványügyi korlátozások:

Általánosan kijelenthető, hogy az érintett országok mindegyikében a koronavírus-járvány ideje alatt zárva tartanak a könyvtárak, ezzel is elősegítve az emberek szociális elkülönülését, ezáltal a járvány terjedésének lassítását. E korlátozásból eredően a könyvtárak világszerte a már meglévő távoli elérésű szolgáltatásaikat helyezik előtérbe, kiegészítve kreatív, egyedi vagy ad hoc online tevékenységekkel.

Magyarországon a könyvtárak március első felében kezdtek saját hatáskörben bezárni, majd a kormányintézkedések következtében március 16-tól a nyilvános könyvtárak meghatározatlan ideig zárva tartanak, a munkatársak távmunkában dolgoznak, a könyvtári rendezvényeket (minden egyéb nyilvános eseménnyel egyetemben) már korábban törölték a tavaszi időszakra.

Németországban is bezártak a köz- és tudományos könyvtárak, így a dokumentumkölcsonzés és a rendezvények is szünetelnek.

A járvány által leginkább sújtott olasz megye, Bergamo könyvtári hálózata is zárva tart. A könyvtárközi kölcsönzést és könyvtári előjegyzést is felfüggesztették.

Franciaországban március 14-étől tartanak zárva a könyvtárak és a médiatékák (a nemzeti könyvtárat is beleértve), a korlátozás az intézkedés visszavonásáig tart, ezzel egyidejűleg töröltek minden rendezvényt is az intézményekben. A párizsi könyvtárak esetében a könyvvisszavételi dobozok is zárva vannak, a kölcsönzések automatikusan hat héttel hosszabbodnak, előjegyzés és félretétel pedig nem lehetséges. A nemzeti könyvtárban a reprográfiai szolgáltatás erősen korlátozottan működik, a digitalizálás nem lehetséges (a már feldolgozás alatt lévő kérések ügyében e-mailben nyújtanak tájékoztatást). A kötelempéldányok gyűjtése szünetel, ugyanakkor működik a rendszeres webarchiválás, valamint fájlküldő platformot tartanak fent a fogyatékkal élőknek, emellett a kulturális örökség nemzeti digitális portálja, a Gallica továbbra is elérhető és aktív. Sok francia könyvtárban még működnek fizikai szolgáltatások (könyvet házhoz, könyvfélretétel és könyvvisszavétel, könyvszállítás idősek otthonaiba), ez azonban közegészségügyi kockázatot jelent,

ezért a francia könyvtáros egyesület ez ügyben a hatóságok lépéseit sürgeti (2020. március 22-i állásfoglalás).

Az Egyesült Királyságban március 23-ától tartanak zárva a könyvtárak. Csupán néhány kritikus fontosságú felsőoktatási- és szakkönyvtár tart nyitva a személyes találkozások minimalizálásával és az egészségügyi óvintézkedések maximális betartásával. Hasonló intézkedések mellett tartanak nyitva azon közösségi központként működő közkönyvtárak (például Buckinghamshire-ban), amelyek kritikus szerepet töltenek be a régió rászorulóinak ellátásában. A mozgókönyvtári ellátások többsége is leállt. Az Egyesült Államokban a Kongresszusi Könyvtár, az Amerikai Könyvtárak Egyesülete (ALA) és az egyes könyvtárak egyaránt kezdeményezték a megelőzési célú bezárását, ami meg is történt.

Távoli elérésű szolgáltatások:

A lakosság és a könyvtárszakma tájékoztatása:

Magyarországon a lakosság és a könyvtárszakma tájékoztatásában a Könyvtári Intézet vállal főszerepet. Ehhez a feladathoz „kapóra jött” a Könyvtári Intézet új szolgáltatása, a *Könyvtárak.hu* portál, amely több korábbi szolgáltatást helyezett egyetlen, korszerű webes felületre. (Nyilvános könyvtárak jegyzéke, magyarországi könyvtárak adatbázisa, gyermekirodalmi ajánló, könyvtári eseményfigyelő). A március elején indult oldal bevezető marketingkampánya a járvány idejére esett, így gyakorlatilag be lehetett illeszteni az országszerte indított *#maradjotthon!* kampányokba, hatásosan népszerűsítve a magyar könyvtárak távoli elérésű szolgáltatásait. A Könyvtári Intézet weboldalán és az intézet hatáskörében működő Könyvtártudományi Szakkönyvtár által gondozott *Könyvtárosok dolgozószobája* nevű Facebook-csoportban egyaránt friss, naprakész információk olvashatók a járványügy alatt tapasztalt hazai és nemzetközi könyvtárügyi gyakorlatokról, hasonlóan más online könyvtáros közösségekhez, csoportokhoz.

Mindezeken felül a weboldallal rendelkező hazai könyvtárak saját oldalaikon tájékoztatják a lakosságot és használóikat a veszélyhelyzet idején tett intézkedéseikről és az elérhető szolgáltatásaikról, illetve az egészségügyi óvintézkedéseikről. Sokan tesznek közzé témába vágó linkgyűjteményeket és infografikákat, például az MTA KIK alárendeltségében működő EISZ is összegyűjtötte az ingyenesen elérhető nemzetközi adatbázisok linkjeit. Sok helyen természetesen működik az online referenzszolgáltatás is.

Németországban a Német Könyvtárak Egyesülete (DBV) honlapján adnak tájékoztatást a kialakult helyzetről, továbbá a könyvtárosok az olvasók rendelkezésére állnak telefonos és online tájékoztatás formájában.

Az Olaszországi Könyvtáros Egyesület (AIB) honlapján linkgyűjteményt gondoznak a legfrissebb járványügyi tudnivalókkal (beleértve az olasz egészségügyi szervek, a polgári védelmi szolgálat, a WHO, az Európai Járványügyi Központ anyagait és a hatályos kormányrendeleteket). Mindezt kiegészítik az amerikai John Hopkins Egyetem térképes alkalmazásával és a *National Library of Medicine* tematikus oldalával. A virtuális tájékoztatás egyik színtere országszerte a *Kérdezd a könyvtárost!* felület.

A párizsi könyvtárak honlapjukon tájékoztatják a lakosságot az aktualitásokról, valamint továbbra is élnek hírleveleik. A nemzeti könyvtár referenszolgáltatása chaten és e-mailen keresztül működik munkaidőben, hasonlóan a nemzetközi (köztük a magyar és brit) gyakorlathoz.

A francia könyvtáros egyesület is kiveszi a részét a szakma tájékoztatásából a szakmai irányelvek közvetítésével. Ajánlásaikban hangsúlyozzák az online szolgáltatásokat, a beiratkozott olvasók körének bővítését, távoktatási anyagok közzétételét, az online kapcsolattartást a használókkal, a késedelmi díjak felfüggesztését, valamint online rendezvények, tevékenységek megtartását (videokonferenciák vagy streamingszolgáltatás révén). Emellett egy portálon gyűjtik a könyvtári jó gyakorlatokat a járványhelyzet kezelésével kapcsolatban.

Az Egyesült Királyságban a *CLIP – The library and information association* vállal magára széles körű tájékoztató feladatokat, kiegészítve a brit könyvtáraknak szóló, rendkívüli helyzetre vonatkozó egészségügyi és szakmai irányelvekkel. Az egyesület könyvtárspecifikus egészségügyi tudnivalókat is közzétesz, példának okáért arról, hogy a kórokozók mennyi ideig maradnak aktívak a könyvek lapjain. A brit szakmai irányelvek lényege: meg kell hosszabbítani az automatikusan a kölcsönzéseket, törölni kell a rendezvényeket, tájékoztatni kell a használókat az ideiglenes helyzetről, egyúttal bátorítani kell őket az online és e-mailes kapcsolattartásra, végezetül fenn kell tartani és működtetni kell távoli elérésű szolgáltatásokat. A veszélyhelyzetben segíteni kész önkéntesek regisztrálására külön honlapot hoztak létre, valamint feltüntetik a jelen helyzetben különösen veszélyes álhírek bejelentési módját a *Newsguard Coronavirus Misinformation Tracker* felületén. Maguk az egyes körzeti közkönyvtárak is járványügyi linkgyűjteményeket gondoznak országos és regionális jellegű tudnivalókkal. Például a *Suffolk Libraries* gyakorlatában a veszélyeztetett életkorban lévőkkel szociális kontaktszemély tartja a kapcsolatot és segít nekik. Tájékoztató jelleggel az NHS (Nemzeti Egészségügyi Szolgálat) és a helyi döntéshozók online tájékoztató felületeire mutató hivatkozásokat is

közzétesznek. A brit egészségügyi könyvtárak és tudásbázisok folyamatosan monitorozzák a COVID-19 hatásait az Egyesült Királyság területén, és koronavírus-tudásbázist is üzemeltetnek: <https://uhcw.wordpress.ptfs-europe.co.uk/current-awareness/hot-topics/coronavirus-covid-19/>. Az NHS szakkönyvtára információs bázisként is szolgál a döntéshozók számára.

Az Egyesült Államokban az amerikai könyvtáros egyesület (ALA) is hasonló szerepet tölt be, mind a (könyvtárhasználó) lakosság, mind a könyvtárszakma tájékoztatásában. Az USA-ban működő, könyvtárosképzést támogató, és a közkönyvtárak 75%-ával kapcsolatban álló ALISE (*Association for Library and Information Science Education*) széles körű gyűjteményt állított össze a vírussal kapcsolatos megbízható forrásokból a könyvtárak számára. Külön csoportosították a távoktatásra átálló használóknak javasolt linkeket, valamint a webináriumok és online megbeszélésre alkalmas fórumok elérhetőségeit. Az *OCLC Research* által 2003 óta működtetett, könyvtárosok oktatására hivatott amerikai *WebJunction* is jó gyakorlatokat adott közre a válsághelyzet kezelésével és a használói közösségek hatékony ellátásával kapcsolatban.

#maradj otthon! – online szolgáltatások:

A nemzetközi könyvtárosszervezet, az IFLA is ajánlásokkal szolgál a könyvtárak számára az elkövetkezendő időkre, a legfőbb hangsúlyt a megelőző célú zárva tartásra és az online szolgáltatások előmozdítására helyezve.

Magyarországon talán a járványhelyzet hozza be szélesebb körben a köztudatba a hazai könyvtárak online szolgáltatásait, mivel rendkívül erős a magyar társadalomban a „könyvek tára” sztereotípiája az intézményrendszerrel. A Könyvtári Intézet online felületei (*Könyvtárak.hu*, honlap, a szakkönyvtár által gondozott Facebook-csoport) mind a tájékoztatási feladatokban, mind az elérhető szolgáltatások gyűjtésében is szerepet játszik. A Könyvtárak.hu felületének szerves része a Digitális könyvtár menüpont, amely a hazai elektronikus könyvtárakat, virtuális kiállításokat és tematikus honlapokat hivatott összegyűjteni és népszerűsíteni. Jelen helyzetben ennek a funkciónak kiemelt szerep jut. Összeségében a kényszerhelyzet kiváló alkalmat ad az elmúlt évek, évtizedek alatt kialakított digitális közkinccsek, kulturális értékek megosztására, legyen szó olyan országos szolgáltatásokról, mint a Magyar Nemzeti Digitális Archívum (MaNDA), az Országos Széchényi Könyvtár online szolgáltatásai (MEK-EPA-DKA vagy a virtuális kiállítások), nem is említve az országos szakkönyvtárak hasonló szolgáltatásait, a HUNGARICANA közgyűjteményi portált, vagy a könyvtári rendszer egyes intézményeinek igényes és széles körű digitális gyűjteményeit és elektronikus könyvtárait. A hazai forrásoknál azonban érdemes megemlíteni, hogy a szétaprózódott különböző

digitális tartalmak között nagy minőségi és műszaki különbségek (pl. felhasználóbarátság, rezponzivitás, tartalmi mélység, műszaki támogatás) figyelhetők meg, korántsem egységes az online szolgáltatások színvonala. A könyvtárakban megszokott kulturális digitális tartalmak a járvány ideje alatt hangsúlyosan kiegészültek online tananyagok elérhetőségeinek megosztásával.

A magyar digitális tartalomszolgáltatók közül többen is nyújtanak ingyenes elérhetőséget szolgáltatásukhoz a járvány ideje alatt: a Szakkiadók Társulása (SZAKTÁRS) és az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) egyaránt hozzáférhető teszi szakkönyveit április végéig.

Németországban is számol távoli elérésű szolgáltatás áll a lakosság rendelkezésére: e-könyvek, elektronikus folyóiratok és hírlapok, hangoskönyvek, e-learning tananyagok, film- és zenei streaminglehetőségek képezik a palettát, továbbá az adatbázisok elérhetőségét is biztosítják. A beiratkozást online regisztrációra egyszerűsítették a járvány idejére. Az intézkedéseket a német könyvtáros egyesület is üdvözli.

A bergamói könyvtári hálózat is megkönnyítette az online szolgáltatások elérését: a beiratkozáshoz elegendő e-mailben vagy a *Kérdezd a könyvtárost!* felületén megadni a szükséges adatokat és a személyigazolványról készített fotót vagy szkennelt másolatot. A regisztrált felhasználók elérik a hálózat digitális gyűjteményét, amely e-könyveket, hangoskönyveket, zeneszámokat, olasz és nemzetközi napilapokat, játékokat, adatbázisokat, szoftvereket tartalmaz.

Az *#iorestoacasa* ('otthon maradok') kampány keretében online forrásokat és ismeretterjesztő anyagokat bocsátottak közre: tematikus könyvajánlókat, a *Rai edu* oktatási tévécsatorna és a *Rai* kulturális műsorait, tippeket a tavaszi nagytakarításhoz; továbbá múzeumi képgyűjtemények, streamingszolgáltatások, rádióműsorok, ingyenesen elérhető online filmek, távoktatási anyagok, gyerekeknek képeskönyvbe foglalt járványügyi tájékoztató, e-képeskönyvek, mesefelolvasások, specifikus közösségi médiaakciók képezik többek között a kínálati palettát. Az olvasásban akadályozottak számára hangoskönyveket, akadálymentesen olvasható könyveket és egyszerűsített nyelvhasználatú kiadványokat (néma könyvek – *silent books*) kínálnak. A tartalmak egy része közkinccs, egy része beiratkozással érhető el, más részüket pedig a szolgáltatók (könyvkiadók) tették ideiglenesen ingyenesen elérhetővé.

A párizsi könyvtárakban megemelték a digitálisan kölcsönözhető e-könyvek számát havi négyről hatra. A december óta lejárt olvasójeggyel rendelkező használóknak adott a lehetőség, hogy 5 hónappal meghosszabbítsák az érvényességet a digitális könyvtári szolgáltatások igénybevételéhez. A beiratkozási folyamatot a francia fővárosban is egyszerűsítették (személyes adatok megadása, beszkennt személyi igazolvány feltöltése). Online szolgáltatások tekintetében a franciák is

igazodnak a nemzetközi trendekhez: a fővárosi könyvtári hálózat közel 20 ezer kötetes e-könyvtárral rendelkezik, továbbá a nemzeti közoktatási rendszerhez igazodó, tantárgy és osztály szerint kereshető online tananyagokat tették közzé, emellett felnőttképzési tananyagok, hangoskönyvek, valamint a francia nemzeti kulturális örökség több millió elektronikus dokumentuma érhetőek el. Gyerekeknek szóló játékos applikációkat, valamint különböző kulturális tartalmakat is kínálnak, többek között audiovizuális tartalmakat, virtuális kiállításokat.

A brit nemzeti könyvtár, a *British Library* zárva tart, honlapján felugró ablakkal tájékoztatja erről az érdeklődőket – az igényes digitális gyűjtemények és a nemzeti könyvtárakra jellemző egyéb távoli elérésű szolgáltatások, jellemzően helyben épített adatbázisok felé terelve a használókat.

A teljes brit könyvtári rendszerben a már meglévő online szolgáltatásokra került át a hangsúly. A *Suffolk Libraries* is külön weboldalon ismerteti a beiratkozással elérhető e-könyvtári szolgáltatásokat. A Manchesteri Egyetem könyvtára például az online könyvtári rendszerükben kereső böngészőkiegészítőket kínál felhasználóinak.

A CLIP koordinálásával a brit iskolai könyvtáraknak egységes online *Kérdezd a könyvtárost!* szolgáltatást hoztak létre, valamint az Egyesült Királyság könyvtárai az online tananyagokat összegyűjtő forrásgyűjteményeket tesznek közzé. Felsőoktatási könyvtárakban dolgozó könyvtárosok részére ingyenes webináriumokat és képzéseket tartanak, továbbá a JSTOR adatbázisszolgáltató számottevő mennyiségű tartalomhoz nyújt hozzáférést a nagyközönség számára a járvány ideje alatt.

Az Egyesült Államokban az Európában is tapasztalt megoldások dominálnak, ám lényeges előrébb tartanak a különböző audiovizuális tartalmakat kínáló streamszolgáltatások – könyvtári előfizetés vagy települési streamingszolgáltatás (pl. Volume Denver) részeként nyújtott – felhasználásában. A könyvtárak a 24/7 chatreferenz szolgáltatásokban is többéves rutinnal rendelkeznek, hasonlóan a távoli elérésű szolgáltatásokhoz.

Kreatív, egyedi online tevékeny könyvtárosok:

A járvány ideje alatt a szokásosnál is jobban előtérbe kerülnek az ad hoc, kreatív megoldások. Nagyon sok könyvtáros igen aktív a közösségi médiában: felolvasásokat tartanak, híreket tesznek közzé, virtuális, de „élő” kapcsolatot ápolnak a használóközönségükkel – megannyi magyar könyvtár közösségi oldalán láthatunk erre példát. A *Könyvtárak.hu* felületén például otthoni olvasásra buzdító kampányt, kihívást indítottak.

Kreatív olasz könyvtárosok is kiveszik a részüket különböző ad hoc online tevékenységekből, például online közvetített mesefelolvasásokkal, hasonlóan a közösségi médiában aktív párizsi könyvtárosokhoz és világszerte tevékeny kollégáikhoz.

A brit *Suffolk Libraries* közkönyvtári hálózatban az elektronikus szolgáltatásokat összegyűjtő webfelületen teszik közzé könyvtárosaik hasonló tartalmait, könyv- és filmrajongó online foglalkozásokat, kihívásokat, tevékenységeket.

Összegzés

A hazai és külföldi környezetből kiragadott példák is szemléltetik, hogy szerte a világban hasonlóan reagáltak a könyvtárak a járvány keltette kihívásokra. Többnyire zárva vannak, rendezvényeik elmaradnak, a hangsúly az elmúlt évtizedekben kialakított online szolgáltatásokra tolódik át. Ezek pusztán mennyisége is szinte áttekinthetetlen, minőségük és kínálatuk mélysége, korszerűsége nem egyenletes, nem csak országonként, hanem intézményenként is eltérő, így csupán a közös jellemzőket ajánlott véleményezni. A kulturális szféra digitális szolgáltatásainak közös nevezője a helyi kulturális örökség megőrzése, olykor olyan határokon átnyúló programok révén is, mint például az Europeana. Új trend a tengerentúlon e klasszikus kultúramegőrző szolgáltatások kibővítése további tartalmakkal, audiovizuális műveket sugárzó streamingszolgáltatásokkal a könyvtárak közvetítése révén. Természetesen ez is inkább oktatótámogató és kulturális profillal rendelkezik, de a használói igények kielégítése érdekében a szórakoztató cél is terjedőben van. A streaming esetében megemlíteném, hogy Európában többnyire nem a könyvtárak saját szolgáltatásairól, hanem a közmédia digitális műsorszórásáról, annak népszerűsítéséről van szó. A járvány ideje alatt sok szolgáltató streamingtartalmait ideiglenesen térítésmentes elérésével, vagy kedvezményes tarifával támogatja a megelőző céllal otthon maradt emberek mindennapjait. Az adatbázis-szolgáltatók és kiadók közül is néhányan hasonló jótékony lépésekkel támogatják az otthoni tudományos- és ismeretterjesztő munkát és a szórakozást, a könyvtárak is könnyítettek beiratkozási szabályaikon és saját digitális tartalmaik hozzáférési korlátain. A digitális szolgáltatásokkal párhuzamosan felélénkült a könyvtárak/könyvtárosok tevékenysége a közösségi médiában, felolvasásokkal, olvasó-filmnéző kihívásokkal, valamint folytonos információközvetítéssel segítve a lakosságot. Utóbbi leginkább az online elérhető információforrások felkutatását és közzétételét foglalja magában, sokszor minőségi gyűjtéseket eredményezve, amelyek a járvány elmúltával is komoly értéket fognak képviselni a tájékoztató munkában.

Kijelenthető, hogy a magyarországi könyvtárak nem maradnak el a nemzetközi trendektől a járványügy idején, szolgáltatják digitális forrásaikat, lelkes és kreatív kollégák sora tartja napi szinten az online kapcsolatot a közösségeikkel, a közösségi médiás csoportok „pörögnek” az üzenetváltásokról, információmegosztásokról. Ami hátrányként említhető a fejlettebb országokhoz képest, az a digitális szolgáltatási infrastruktúra minőségében érhető tetten: Magyarországon sok a tartalmilag ugyan megfelelő, de műszakilag elavult online tartalom, sokszor nincs egységes koncepció a digitalizált tartalmak terén, a különböző elektronikus könyvtárak/tartalomforrások minősége és felhasználói élményértéke egyaránt változó, sok esetben a látogatottsági statisztika hatékony monitorozása sem megoldott. Szintén megemlítendő, hogy bár nincs okunk szégyenkezni, de e-könyvek, hangoskönyvek terén a nyugati (olasz, francia, német, brit és egyesült államokbeli) könyvtárak jóval kiterjedtebb szolgáltatásokat képesek nyújtani, és az online tananyagok szolgáltatásában is többéves előnyt élveznek Magyarországgal szemben.

A járvány alatt jelen lévő könyvtári szolgáltatások mérés-értékelése jelentős feladatnak ígérkezik szerte a világon, a válsághelyzet alatt tanúsított szolgáltatások és tevékenységek alapvetően fogják befolyásolni a könyvtárszakma jövőjét. Az mindenképpen kijelenthető, hogy a bizonyos tekintetben az offline és online világ között egyensúlyozó könyvtárak társadalmi megítélése fordulóponthoz érkezett. Mind a magyar, mind a nemzetközi könyvtárszakma számára lehetőség kínálkozik, hogy bebizonyítsa a könyvtárak létjogosultságát, és leszámoljon az elavult „könyvraktárat” vizionáló sztereotípiával.

További információ:

Könyvtárak.hu: <https://konyvtarak.hu/>

Villámkörkép a külföldi helyzetről: <https://www.ki.oszk.hu/hir/konyvtartudomanyi-szakkonyvtar/kitekintes-kulfoldi-konyvtarak-covid-19-jarvannyal-kapcsolatos>

A Bergamói könyvtári hálózatának járványügyi gyakorlatáról bővebb ismertető elérhető honlapunkon: <https://www.ki.oszk.hu/hir/konyvtartudomanyi-szakkonyvtar/koronavirus-es-az-olasz-konyvtarak-bergamo-megye-konyvtari>

Német közkönyvtárak helyzete:

<https://bibliotheksportal.de/informationen/bibliothekslandschaft/bibliotheksadressen/>

A brit közkönyvtárak pillanatnyi helyzetképe itt tekinthető meg:

<https://www.publiclibrariesnews.com/about-public-libraries-news/coronavirus-and-public-libraries>